

ورود ماه مبارک رمضان و اقبال مردم به مساجد، فرصت مناسبی جهت تبلیغ در اختیار روحانیت و حوزه قرار میدهد، طلبه‌ای که مدتی برای تحصیل از مردم فاصله گرفته، به میان آنها باز میگردد، تا اندوخته‌های علمی و روحیه‌اش را به عنوان ارمغانی از رشد در اختیارشان قرار دهد.

تبلیغ که رسالت اصلی انبیاء را تشکیل میدهد، اینک بدوش عالمان متعهدی قرار دارد که خداوند با جمله «ولینذرو قومهم اذا رجعوا الیهیم» وظیفه انذار را بعهده ایشان نهاده است، و البته به مقصد رساندن این بار سنگین در گروی شرایط فراوانی است که تنها به برخی از آنها اشاره میکنیم.

اما قبلاً لازم است که بدانیم تبلیغ چیست؟ و به چه هدفی انجام میگردد؟

تبلیغ بمعنای صحیح و واقعی، رساندن و شناساندن يك پیام به مردم است، آگاه ساختن مردم به يك پیام و معتقد کردن و تمایل نمودن و جلب کردن نظرهای مردم به يك پیام است از اینروست که مسئله تبلیغ غیر از مساله امر بمعروف و نهی از منکر است، هر چند که با یکدیگر پیوستگی دارند از آنجا که تبلیغ مرحله شناساندن و خوب رساندن است، در مرحله شناخت قرار دارد ولی امر بمعروف و نهی از منکر مربوط به مرحله اجرا و عمل است. مسلمان از نظر وظیفه تبلیغ، خود را حامل پیام اسلام می بیند و از نظر وظیفه امر بمعروف مجری و جزء قوه مجریه این پیام است که باید در جامعه به این پیام عنایت ببخشد»

تبلیغ و اخلاص:

علمای اخلاق و بزرگان سیر و

سلوک، شرط اول انجایی تبلیغ را زدودن زنگارهای جاه و بطور کلی دنیا طلبی از دل و صفا دادن جان با نور صفا دانسته‌اند، و تا آنجا بر اطاعت و اهتمام ورزیده‌اند که فرموده «فان رای بعد المراقبه» ان باعث خالص فی امر دینی و ان راه بالعکس او مشوم یحجز الاخلاص والریب، فالتشکیل بنحصول الاخلاص والصدق»

والته پی بردن به انگیزه، تصفیه نیت ها کار چندان ساهم نیست، عارف والا مقام مر رهبر فقید و مرجع راحل حضرت میرزا جواد ملکی تبریزی در امام خمینی ره را نیز یادآور شویم کلام خود به برخی از روشه که در حاشیه عروة الوثقی فتوی سید کشف اخلاص اشاره نموده‌اند: را که فرموده است: اذا شاح الالنه در خود بنگردد که امام غیبه فی ثواب الامامة لالغرض

رسالت تبلیغ

او اقتدا نمائی؟ و بالجمله الامر فی الاخلاص والصدق قبه ادق من الشره

والبته پی بردن به انگیزه، تصفیه نیت ها کار چندان ساهم نیست، عارف والا مقام مر رهبر فقید و مرجع راحل حضرت میرزا جواد ملکی تبریزی در امام خمینی ره را نیز یادآور شویم کلام خود به برخی از روشه که در حاشیه عروة الوثقی فتوی سید کشف اخلاص اشاره نموده‌اند: را که فرموده است: اذا شاح الالنه در خود بنگردد که امام غیبه فی ثواب الامامة لالغرض

اجتماعات مذهبی مخصوص ماه مبارک بهترین فرصت برای دای به اتحاد و همدلی در میان مردم است، نه آندای ناخواسته از این منبر و تریبون برای طمسائل تفرقه برانگیز استفاده شود.

جماعت را بجهت حب جاه می پذیرد یا بجهت امر الهی و رضای او؟ اگر در صورتی که مامومین کمترند چندان رغبتی ندارد و با حضور اعیان و اشراف بر میل و رغبتش افزوده میگردد در خلوص خود تردید کند.

آیا امامت گروهی اندک و یا جمعیتی انبوه در نظرت مساوی است؟

آیا در صورت امامت دیگری نیز بهمین مقدار رغبت به حضور در جماعت داری؟

اگر اقتداء به امام جماعت دیگری را موجب ترویج دین و تعظیم شعائر بدانی، آیا حاضری که از امامت صرف نظر نموده و بر

آفات تبلیغ

برلیغ آفات فراوانی وجود دارد که یک می‌تواند موجب

بی اثر شدن تبلیغ و حتی ضد تبلیغ جلوه نمودن آن باشد، عارف مذکور برخی از این آفات را بر شمرده‌اند، که نقل آنها خالی از فائده نیست.

«باید بر کلام خود مراقبت باشد تا بر کذب نسبت به خدا و قول بغیر علم و خودسنائی و فتنه انگیزی و گمراه نمودن مردم ولو به اینکه مسئله شبهات ابلیس و جواب آنها را نقل کند و در حالیکه مستمعین نتوان درک جواب را نداشته و گمراه میشوند، بر حذر باشد، همچنین مبلغ باید در این موارد هشدارانه سخن بگوید و از چنین لغزش‌هایی خود را ایمن بدارد: ایجاد خوف بیش از اندازه بگونه‌ای که موجب ناامیدی آنها شود و نیز امیدواری برون از حد که باعث غرور آنها شود و نیز آنچه که مستمعین را در غلو قرار میدهد و یا آنها را نسبت به ائمه و انبیاء بدبین میکند و یا تعلیم برخی از حیل شرعیه که مرجوح است و حکایت افعال فساق و اشرار»

و بالجمله خطیب و واعظ باید بمانند پدر حکیمی باشد که در تربیت فرزندانش تلاش دارد و از آنچه که موجب ضرر و هلاکت آنهاست پرهیزد، و البته آنچه که در موعظه مؤثر و مفید است عمل است و نه صرف گفتار و چه بسا مخالفت شدید گفتار وی با رفتارش، باعث جرات مستمع بر گناهان میشود و یا موجب سلب

اعتماد آنها از علما و حتی انبیاء میگردد بگونه‌ای که دین خود را از دست میدهند.

بر خوردهای اجتماعی

بر خوردهای اجتماعی هر مبلغ، تاثیر مستقیمی بر گفتار و سخن او دارد، بگونه‌ای که مردم قبل از آنکه چشم و گوش، به زبان او بدوزند که چه میگوید، مراقب رفتار او هستند که چگونه عمل میکند، جواب سلام را چگونه گفت؟ با کدام گروه و قشر رفتار صمیمی تر و گرم تری دارد؟ و...

شهید بزرگوار استاد مطهری در این باره میگوید:

یکی از خصوصیات بسیار بارز سبک تبلیغی پیغمبران که شاید در مورد رسول اکرم بیشتر آمده است، مسئله تفاوت نگذاشتن میان مردم در تبلیغ است... به پیغمبر میگفتند یا رسول الله آیا میدانی عیب کار تو چیست؟ میدانی چرا ما حاضر نیستیم رسالت تو را بپذیریم؟ برای اینکه تو آدمهای پست و اراذل را اطراف خودت جمع کرده‌ای، اینها را جار و کن بریز دور، آن وقت ما اعیان و اشراف می آیم دور و برت. قرآن میگوید به اینها بگو: «ما انابطارد المومنین ولا نطرد الذین یبدعون ربهم بالغدوة والعشی یریدون وجهه»

و این اشخاص را هرگز از خودت دور نکن، اشراف بپروندگم شوند، اگر میخواهند اسلام اختیار کنند، باید آدم بشوند»

نکته دیگری که تذکر آن لازم است اینکه، اجتماعات مذهبی، و بخصوص در ماه مبارک رمضان، بهترین فرصت برای دعوت به اتحاد و همدلی در میان مردم است، نه آنکه خدای ناخواسته از این منبر و تریبون برای طرح مسائل تفرقه برانگیز استفاده شود، رهبر فقید انقلاب در سالهای گذشته مکرراً بر این مطلب اصرار میورزیدند و بر ماست که سفارشات آن بزرگ مرد را فراموش نکنیم:

«من خوف این را دارم که در این ماه مبارک رمضان که ماه تهذیب

نفس است و همه را خدا به ضیافت خودش دعوت کرده است ما با صاحب خانه کاری نکنیم که عتابش از ما برگردد، گویندگان در مجالس، اهل منبر، اهل علم، خطبای جمعه، کسانی که قبل از خطبه صحبت میکنند بدانند که مساله‌ای که بنده را ناراحت کرده است و میکند این است که در کشور اختلاف ایجاد شود، آقایانی که در این ماه مبارک منبر میروند، بدانند که اسلام از آنها میخواهد که با هم باشند»

تبلیغ و مسائل انقلاب

از فرصت ماه مبارک رمضان جهت تبیین مسائل انقلاب و زدودن ابهامات باید بهره گرفت برخی بر این گمانند که در سخنرانی فقط به بیان معارف دینی باید اکتفا کرد و از مسائل اجتماعی و سیاسی روز نباید سخنی بمان آورد، چرا که در این زمینه رسانه‌های گروهی و بخصوص صدا و سیما به اندازه کافی برنامه دارند ولی این سخن، صواب نیست، چرا که اولاً: همه مسائل را در رسانه‌های عمومی نمیتوان مطرح نمود و ثانیاً: تبلیغ مستقیم خود دارای امر مخصوص است که این اثر خاص در تبلیغات رسانه‌های گروهی وجود ندارد، از

علمای اخلاق و بزرگان منبر و سلوک، شرط اول انجام وظیفه تبلیغ را زدودن زنگارهای حب جاه و بطور کلی دنیا طلبی از صفحه دل و صفا دادن جان با نور اخلاص دانسته‌اند

خطیب و واعظ باید بمانند پدر حکیمی باشد که در تربیت فرزندانش تلاش دارد و از آنچه که موجب ضرر و هلاکت آنهاست پرهیزد.

آن گذشته در منبر و خطابه از شیوه خاصی در تحلیل مسائل استفاده میشود که این شیوه در آن مراکز کمتر مورد توجه است، استفاده از تاریخ اسلام، سرگذشت انبیاء سلف و تحلیل زندگی پیامبر و ائمه در برخورد با مسائل اجتماعی و سیاسی، برای مستمعین میتواند مفید و جالب باشد.

و خلاصه امروز که سرنوشت اسلام و انقلاب به یک دیگر پیوند خورده است، مسائل اساسی انقلاب را نمیتوان نادیده گرفت و

بخصوص تبیین و تاکید دو مطلب ضروری است:

۱- اصل ولایت فقیه و رهبری رهبر عالیقدر انقلاب که حفظ و تداوم انقلاب در گروی تقویت و استحکام این اصل میباشد.

۲- دعوت به استقامت در راه رسیدن به آرمانهای انقلاب و بر این اساس اهداف و خطوط کلی انقلاب شایسته است که مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد، و بخصوص اینک در اولین رمضان که بنیانگذار جمهوری اسلامی در میان ما نیست، با طرح وصیت نامه آنحضرت و دیگر رهنمودهایی که در جهت ترمیم جهت گیری انقلاب و معرفی اسلام ناب محمدی (ص) داشته‌اند در تداوم راه او و تحقق آرمانهایش تلاش نماییم.

علما و خطباء فراموش ننمایند که امام فقید خطاب به آنان فرمودند:

«من امیدوارم که همه آقایان در این ماه مبارک رمضان همت شان را صرف کنند به اینکه مردم را مهیا نگه دارند و مردم را مجهز نگه دارند، و اسلام را با دست مردم نگه دارید و خودتان هم در مساجد و منابر، مردم را دعوت به اصلاح بکنید و بگویند به آنها که «فاستقم کما امرت و من تاب معک» الان بدانید که اولیاء خدا توجه دارند و نگرانند از اینکه خدای نخواست این ملت ما، از راهی که رفته است يك وقت خدای نخواست سستی کند»

- ۱- حماسه حبیبی ۱۹۳/۱ و ۲۴۰
- ۲- المراقبات ۱۴۰
- ۳- حماسه حبیبی ۲۵۳/۱
- ۴- صحیفه نور ۱۲/۱۹
- ۵- صحیفه نور ۲۱/۱۸